

23.11.2005

1166/4/04 ja 2056/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Pasi Pölönen

TOIMENPITEIDEN SIIRTÄMINEN HUUMAUSAINERIKOKSEN TUTKINNASSA

1
KANTELU

Kantelija pyysi 26.4.2004 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan poliisin menettelyä esitutkinnassa. Kantelukirjoituksen mukaan poliisi oli suorittanut kanssaepäilty V:n käyttämässä asunnossa yöllisiä kotietsintöjä ja jättänyt asunnosta löydetyt huumeet sekä rynnäköhaukikon ja siihen sopivat patruunat takavarikoimatta. Huumeet, haulikko ja patruunat katosivat sittemmin, jolloin poliisi menetti mahdollisuuden niiden takavarikoimiseen. Kantelija väitti, että yksi henkilö kuoli sittemmin niihin huumausaineisiin, jotka poliisi jätti takavarikoimatta. Kantelija pyysi oikeusasiamiestä tutkimaan, oliko poliisilla oikeus jättää jo hallussaan olevat huumausaineet edelleen levitettäväksi ja pyysi selvittämään, täyttääkö poliisin menettely törkeän huumausainerikoksen tai muun rikoksen tunnusmerkistön.

Kantelijan mukaan kyseisen asunnon haltijana ollut epäilty henkilö oli vapautunut vain muutamaa kuukautta aikaisemmin suorittamaan vankeusrangaistuksen henkirikoksesta. Kantelija pyysi selvittämään, voiko poliisi jättää kotietsinnässä havaitsemansa aseensa tällaisen henkilön haltuun.

Kantelija kysyi myös, onko poliisilla oikeus antaa esimerkiksi telekuuntelussa, teknisessä tarkkailussa ja rikosseurannassa ilmi tulevien rikossuunnitelmien toteutua, vai tulisiko poliisin estää rikosten tapahtuminen. Kantelija toi esille, että asian myöhemmässä tutkinnassa poliisi sai telekuuntelun avulla esille kaksi tapausta, joissa kanssaepäilty V vei muita henkilöitä soramontulle pahoinpideltäväksi. Kantelijan mukaan ainakin toinen tapaus olisi ollut estettävissä.

Edelleen kantelija kanteli siitä, että poliisi oli kuunnellut sivullisen henkilön soittamia puheluita erään epäillyn puhelimesta. Kantelijan mukaan kumpikaan puhelun osapuolista ei tuossa vaiheessa ollut rikoksesta epäilty, eikä telekuuntelulupa muutenkaan koskenut heitä. Puhelut kuunneltiin ja liitettiin tästä huolimatta esitutkintapöytäkirjaan, kantelijan mielestä vastoin apulaisoikeusasiamiehen 21.10.2003 päätöksessä (dnro 200/4/01) lausuttua.

Myöhemmässä 30.7.2004 päivätyssä kirjeessään (dnro 2056/4/04) kantelija pyysi selvittämään myös virallisen syyttäjän toimien lainmukaisuuden asiassa.

Kantelijan mielestä syyttäjä on ollut tietoinen käytettävistä menetelmistä ja hänen olisi tullut virkansa puolesta puuttua niihin.

- - -

3 RATKAISU

Katson Kuopion kihlakunnan poliisilaitoksen menetelleen pakkokeinolain 4 luvun 7 §:n, 4 luvun 9 §:n 2 momentin, 5 luvun 4 §:n ja 5a luvun 2 §:n vastaisesti kotietsintää, takavarikkoa ja telekuuntelua suorittaessaan.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1 Kotietsintään ja takavarikkoon liittyvät tapahtumat

Kuopion seudun poliisilaitos suoritti V:n käytössä olevassa Kuopiossa sijaitsevassa huoneistossa kotietsinnän tiistaina 31.12.2002 kello 01.45–01.55. V:tä epäiltiin törkeästä huumausainerikoksesta. Takavarikkopöytäkirjan mukaan huoneistosta löydettiin minigrip-pussi, jossa oli Subutex 8 mg -tabletteja yli 120 grammaa. Pöytäkirjan mukaan kotietsintä suoritettiin sen jälkeen kun V oli palannut 30.12.2002 epäillyltä huumausaineen hakumatkalta. Toimenpiteen suoritti vanhempi rikoskonstaapeli ja todistajana toimi toinen vanhempi rikoskonstaapeli. Rikoskomisario allekirjoitti pöytäkirjan 2.1.2003. Pöytäkirjasta ilmenee, että:

"Tabletit kuvattu ja jätetty huoneistoon tutkinnallisista syistä. Lisäksi huoneiston makuuhuoneen kaapissa oli LU-Mar-merkkinen rynnäköhaukko. Huoneiston olohuoneessa oli eri merkkisiä haulikon patruunoita. Haulikko ja patruunat jätetty myös huoneistoon tutkinnallisista syistä."

Kuopion seudun poliisilaitos suoritti keskiviikkona 8.1.2003 kello 00.53–01.05 samassa asunnossa toisen kotietsinnän ja takavarikon. Toimenpiteet suoritti vanhempi rikoskonstaapeli rikoskomisarion määräyksestä ja rikosylikonstaapelin toimiessa todistajana. Etsinnässä löytyi kaksi Subutex 8 mg -tabletteja sisältävää minigrip-pussia sekä kahdeksan foliokärettä, joissa oli yhteensä 150 sanottua tablettia. Huoneistossa oli yhä sama Lu-Mar-merkkinen haulikko. Pöytäkirjan mukaan tabletit ja haulikko jätettiin huoneistoon tutkinnallisista syistä. Poliisiasemalla kotietsinnän jälkeen suoritettu tarkastusmittaus osoitti kotietsinnässä käytetyn vaa'an toimineen virheellisesti, mistä syystä poliisi kävi huoneistossa punnitsemassa tabletit uudestaan toisella vaa'alla (selvityksen mukaan tämä toinen käynti tapahtui 8.1.2003 kello 01.05–02.10). Pöytäkirjan mukaan kotietsinnän yhteydessä poliisin haltuun otettiin yksi Subutex 8 mg -tabletti.

Kuopion seudun poliisilaitos suoritti kolmannen kotietsinnän samassa kohteessa torstaina 9.1.2003 kello 18.05–18.10. Kotietsintä suoritettiin sen jälkeen, kun V

oli tavannut kantelijan 9.1.2003 kello 17.05 ja käynyt huoneistossa 25 minuuttia myöhemmin. Toimenpidemääräyksen antoi edelleen rikoskomisario, ja toimenpiteen suoritti vanhempi rikoskonstaapeli (todistajana toimi toinen vanhempi konstaapeli). Kotietsinnässä huoneistossa todettiin olevan Lu-Mar-merkkinen haulikko. Huoneistosta ei löytynyt yhtään Subutex-tablettia.

Kuopion seudun poliisilaitos suoritti neljännen ja viimeisen kotietsinnän samassa kohteessa torstaina 23.1.2003 kello 20.15 alkaen. Kotietsintä suoritettiin sen jälkeen, kun V oli erään toisen henkilön kanssa lähtenyt samana päivänä Heinolaan tapaamaan kantelijaa. Pöytäkirjan mukaan "*kotietsintä suoritettu sen toteamiseksi mitä huoneistossa on ennen [V:n] ja [mainitun toisen henkilön] Heinolasta paluuta ja sen selvittämiseksi, että tuodaanko huoneistoon säilöön mahdollisesti jotain Heinolasta.*" Määräyksen antajana oli rikoskomisario, ja toimenpiteen suoritti vanhempi rikoskonstaapeli rikosylikonstaapelin toimiessa todistajana. Pöytäkirjan mukaan kotietsinnässä todettiin, että huoneiston keittiön kaapissa oli minigrip-pussissa "*puolikas Subutex 8 mg tabletti.*" Haulikkoa ei enää löytynyt huoneistosta.

Kuopion käräjäoikeus antoi pääasiassa tuomion 11.12.2003 tuomiten muiden ohella kantelijan. Itä-Suomen hovioikeus ei muuttanut tuomiota kantelijan osalta 7.10.2004 antamassaan tuomiossa. Hovioikeudessa oli esillä väite laittomien kotietsintöjen suorittamisesta samoin kuin väite laittomasti hankitusta telekuunteluaineistosta – hovioikeus päätti 31.8.2004 sallia telekuuntelutallenteiden käytön todisteena ja katsoi tuomiossaan käräjäoikeuden 21.11.2003 antaman ratkaisun hyväksyen, että asianosaisten oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ei ollut muutoinkaan vaarantunut. Hovioikeudesta saadun tiedon mukaan korkein oikeus epäsi valitusluvan 27.5.2005 antamallaan päätöksellä.

- - -

3.3

Kannanotto

3.3.1

Oikeusohjeet

Esitutkintalaki

ETL 2 §:n 1 momentin mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty.

ETL 6 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä.

ETL 15 §:n mukaan poliisin on ilmoitettava sille tutkittavaksi tulleesta rikosasiasta syyttäjälle, kun jotakuta voidaan epäillä syylliseksi rikokseen. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos asia on yksinkertainen.

Poliisilaki

PolL:n 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen.

PolL:n tapahtuma-aikaan voimassa olleen 31a §:n 1 momentin (21/2001) mukaan poliisimiehellä on oikeus peitetoimintaan, jos se on tarpeen pakkokeinolain 5a luvun 2 §:ssä tarkoitetun rikollisen toiminnan estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi ja tiedonhankinnan kohteena olevan käyttäytymisen perusteella tai muutoin on perusteltu aihe epäillä hänen syyllistyvän sanottuun rikokseen. Peitetoiminta asunnossa on sallittua, jos sisäänkäynti tai oleskelu tapahtuu asuntoa käyttävän aktiivisella myötävaikutuksella. Kotietsinnästä on kuitenkin voimassa, mitä pakkokeinolaissa säädetään.

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen PolL 32a §:n 1 momentin (21/2001) mukaan peitetoiminnasta päättää sisäasiainministeriön määräämä poliisiyksikön päällikkö (lähemmin SisMA 499/2001 säännellyin tavoin).

Peitetoimintaa ja valeostoja koskevassa hallituksen esityksessä HE 34/1999 vp todetaan, että "*peitetoiminnan ja valeostojen avulla poliisille syntyisi mahdollisuus toimia siten, etteivät poliisitoimenpiteet paljastuisi rikollisille liian aikaisin.*"

Samassa hallituksen esityksessä näiden niin sanottujen epäsovinnaisen pakkokeinojen käyttöä perustellaan edelleen seuraavasti: "*Yhtenä ongelmana toiminnassa on oikea ajoitus esitutkinnan aloittamiseen. Esitutkintalain 2 §:n mukaan esitutkinta on aloitettava, kun ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Toisaalta esitutkintalain 6 §:ssä säädetään, että esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytyksiä. Epäsovinnaisia menetelmiä käytettäessä poliisin tietoon tulee helposti varsin aikaisessa vaiheessa tietoja useista rikoksista, jotka kuitenkin ovat vähäisiä verrattuna peitetoiminnan tai valeoston perusteena olevaan tutkittavaan rikokseen nähden. Jos esitutkinta jouduttaisiin käynnistämään koko laajuudessaan jokaisen havaitun rikoksen kohdalla viivytyksettä, toiminnassa vaarannettaisiin vakavan rikoksen torjunnan tai selvittämisen tavoite. Perinteisesti, esimerkiksi huumausainerikoksia sekä laittoman alkoholin myyntitapauksia tutkittaessa, poliisi on keskittynyt suurempien erien paljastamiseen eikä esitutkintaa ole käynnistetty esimerkiksi jokaisen laittomasti myydyin viinapullon kohdalla erikseen, mikä johtaisi käytännössä mahdottomuuksiin. Myöskään kansainvälisessä viranomaisyhteistyössä tapahtuvassa huume-erän niin sanotussa valvotussa läpilaskutilanteessa ei voida ajatella, että esitutkinta olisi välittömästi aloitettava salakuljetetun aineen saavuttua maahan, koska tällöin vaarannettaisiin valvotulla läpilaskulla*

tavoiteltavan kansainvälisen huumausainerikoksen paljastaminen kokonaisuutena.

Katsotaan, että epäsovinnaisia menetelmiä käytettäessä esitutkinnan aloittamista tai toimittamista voidaan viivyttää, jos se on perusteltua peitetoiminnan tai valeoston perusteena olevan rikoksen torjumiseksi tai selvittämiseksi. Ottaen huomioon, että niin valeostoon kuin erityisesti peitetoimintaan oikeuttavan rikoksen on oltava lain mukaan varsin vakava rangaistusasteikolla mitattuna, on katsottava, että tällaisen rikoksen torjumista tai selvittämistä on pidettävä erityisen tärkeänä. Näin ollen tällaisesta toiminnasta aiheutuva perusteltavissa oleva esitutkinnan viivästyminen on katsottava aiheelliseksi ja esitutkintalain 6 §:n mukaiseksi."

Pakkokeinolaki

PKL 4 luvun 1 §:n mukaan esine voidaan takavarikoida, jos on syytä olettaa, että se voi olla todisteena rikosasiassa tai on rikoksella joltakulta viety taikka että tuomioistuin julistaa sen menetetyksi.

PKL 4 luvun 5 §:n mukaan takavarikoimisesta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tuomioistuin saa päättää siitä syytettä käsitellessään.

PKL 4 luvun 7 §:n mukaan jollei se, jonka luona esine takavarikoidaan tai otetaan haltuun, ole saapuvilla, hänelle on viipymättä ilmoitettava takavarikosta tai haltuunottamisesta.

PKL 4 luvun 9 §:n mukaan takavarikosta on laadittava pöytäkirja. Siinä on mainittava takavarikon tarkoitus ja toimituksen kulku sekä luetteloitava takavarikoidut esineet. Säännöksen 2 momentin mukaan takavarikon toimittajan on annettava takavarikosta todistus sille, jonka hallussa esine on ollut.

PKL 4 luvun 16 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen takavarikkoa koskevasta päätöksestä saa valittaa erikseen. Valitus ei estä esineen takavarikoimista.

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen PKL 5 luvun 1 §:n 1 momentin (566/1998) mukaan jos on syytä epäillä, että on tehty rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta, saadaan rakennuksessa, huoneessa taikka suljetussa säilytyspaikassa tai kulkuneuvossa toimittaa kotietsintä takavarikoitavan esineen löytämiseksi tai muutoin sellaisen seikan tutkimiseksi, jolla voi olla merkitystä rikoksen selvittämisessä.

PKL 5 luvun 3 §:n mukaan kotietsinnästä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Ilman määräystä saa kuitenkin poliisimies toimittaa kotietsinnän, milloin sen tarkoituksena on kiinni otettavan, pidätettävän tai vangittavan taikka tuomioistuimeen tuotavan tai henkilönkatsastukseen toimitettavan tavoittaminen taikka sellaisen esineen takavarikoiminen, jota on voitu seurata tai jäljittää rikoksen teosta verekseltään. Poliisimies voi määräyksettä toimittaa kotietsinnän myös muulloin, jos asia ei siedä viivytystä.

PKL 5 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan kotietsintää toimitettaessa tulee mahdollisuuksien mukaan olla saapuvilla toimitusmiehen kutsuma todistaja. Toimitusmies saa, jos hän harkitsee tarpeelliseksi, pitää apunaan asiantuntijaa tai muuta henkilöä.

PKL 5 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan sille, jonka luona kotietsintä pidetään, tai hänen poissa ollessaan jollekin hänen talonväkeensä kuuluvalle paikalla olevalle on annettava tilaisuus olla etsinnässä saapuvilla ja kutsua siihen todistaja, jollei se viivytä toimitusta. Jollei kukaan mainituista eikä heidän kutsumansa todistaja ole ollut toimituksessa läsnä, on etsinnästä viipymättä ilmoitettava sille, jonka luona se on toimitettu.

PKL 5 luvun 5 §:n 4 momentin mukaan kotietsintää ei erityisellä aiheella saa toimittaa kello 21:n ja 6:n välisenä aikana.

PKL 5 luvun 7 §:n mukaan toimitusmiehen on pidettävä kotietsinnästä pöytäkirjaa. Kotietsinnästä on pyynnöstä annettava todistus sille, jonka luona etsintä on toimitettu.

PKL 5a luvun 2 §:n mukaan rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kuunnella ja tallentaa televiestejä, joita epäilty lähettää hallussaan olevasta tai oletettavasti muuten käyttämästään teleliittymästä, teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta, taikka tällaiseen teleliittymään, teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen tulevia hänelle tarkoitettuja viestejä, jos saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi, jos on syytä epäillä jotain säännöksessä tyhjentävästi lueteltua rikosta ja jos saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen PKL 5a luvun 13 §:n (402/1995) mukaan jos telekuuntelulla tai teknisellä kuuntelulla saatu tieto ei liity rikokseen tai jos se koskee muuta rikosta kuin sitä, jonka tutkintaa telekuuntelulupa tai teknistä kuuntelua koskeva päätös koskee, tallenne on tarkastuksen jälkeen hävitettävä tai, jollei tämä ole mahdollista, tieto poistettava tallenteelta.

Ampuma-aselaki

Ampuma-aselain (1/1998) 92 §:n mukaan jos on perusteltu syy epäillä, että ampuma-asetta, aseosa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia käytetään väärin, taikka jos niitä koskevan luvan peruuttaminen on pantu vireille, poliisin on viipymättä tehtävä päätös esineiden ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun. Säännöksen 2 momentin mukaan poliisimiehen on otettava ampuma-ase, aseosa, patruunat ja erityisen vaaralliset amukset pois niiden haltijalta, jos niiden väärinkäytön vaara on ilmeinen.

Ampuma-aselain 95 §:n 1 momentin mukaan poliisin on viipymättä ilmoitettava haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta ja väliaikaisen haltuunoton

voimassaoloajan jatkamisesta tehdystä päätöksestä luvanhaltijalle tai sille, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on. Säännöksen 2 momentin mukaan poliisin on laadittava haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta ja väliaikaisen haltuunoton jatkamisesta pöytäkirja tai tehtävä niistä merkintä muuhun asiakirjaan.

3.3.2

Kotietsinnästä ilmoittamatta jättäminen ja takavarikoiden toimittamatta jättäminen

Lähtökohtia poliisin menettelyn arviointiin

Asiassa on riidatonta, että kyse ei ole ollut PolL 31a §:n mukaisesta peitetoiminnasta. Kuitenkin selvityksissä menettelyn perusteluina on otettu esille seikkoja, jotka ovat pitkälti samanlaisia kuin ne argumentit, joilla peitetoiminnan tarpeellisuutta on perusteltu hallituksen esityksessä HE 34/1999 vp.

Myös poliisilain uudistetulla 5 §:n 1 momentilla (525/2005; tuli voimaan 20.7.2005) on yhtymäkohtia nyt esillä olevaan problematiikkaan. PolL 5 §:n 1 momentti koskee toimenpiteen siirtämistä poliisilain 3 luvussa tarkoitettuja tiedonhankintatoimenpiteitä – joita ovat tarkkailu, tekninen tarkkailu, peitetoiminta, valeosto, televalvonta, telekuuntelu ja tietolähdetoiminta – käytettäessä. Poliisilla on nyttemmin oikeus yllä mainituissa puitteissa siirtää tekeillä olevaan rikokseen puuttumista, milloin se on välttämätöntä tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi tai tiedonhankintatoiminnan tavoitteen turvaamiseksi eikä rikoksesta aiheudu välitöntä vakavaa vaaraa toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle taikka välitöntä huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaraa. Säännöstä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 266/2004 vp s. 14) korostettiin, että uusi momentti soveltuu vain PolL 3 luvussa säädettyjen tiedonhankintatoimenpiteiden käytön yhteydessä. Nimenomaisesti hallituksen esityksessä todettiin, että esitutkinnan aloittamista tai toimittamista koskevia esitutkintalain säännöksiä ei muuteta.

Uudistetulla säännöksellä pyritään turvaamaan PolL 3 luvussa säädetyn tiedonhankinnan tehokkuus. Kun kuitenkin PolL 5 §:n 1 momentti soveltuu yksinomaan PolL 3 luvussa säännellyjä tiedonhankintatoimenpiteitä suoritettaessa eikä enää rikoksen esitutkintavaiheessa, näen tarvetta toimenpiteiden siirtämistä koskevalle lainsäädännölle yleisemminkin. PolL 5 §:n soveltamisalan rajaus on vallitsevan sääntelyn puitteissa omiaan johtamaan vaikeisiin rajanveto-ongelmiin erityisesti tilanteissa, joissa käynnissä olevan esitutkinnan aikana tietoon tulee uutta rikollisuutta, kuten usein voi olla asian laita. Esimerkiksi PolL 3 luvussa tarkoitettua tarkkailua voitaneen suorittaa ajallisesti samaan aikaan kun asiassa on jo vireillä esitutkintalain mukainen esitutkinta. Nykyään on joka tapauksessa lähemmin sääntelemätöntä, kuinka pitkälle poliisi voi sallia tiedossaan olevan katutason huumausainekaupan jatkua, kun tarkoituksena on organisaation johdon kiinnisaaminen ja suuremman huumausaine-erän takavarikointi. Nykyinen sääntelemätön tilanne ei ole hyväksyttävä.

Kuopion seudun kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikön lausunnosta samoin kuin hallituksen esityksestä 34/1999 vp ilmenee, että tosiasiallisesti poliisikäytännöt ovat muodostuneet sellaisiksi, ettei – erityisesti huumausainerikollisuuden kohdalla – esitutkintaa ole käynnistetty jokaisen pienemmän erän kohdalla erikseen, vaan on pyritty keskittymään suurempien erien paljastamiseen. Kyse on siis käytännöstä, jota laki ei tunne. Sisäasiainministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota tarpeeseen täsmentää ja täydentää lainsäädäntöä siten, että laajojen rikoskokonaisuuksien tutkinnalliset intressit voitaisiin ottaa paremmin huomioon.

Kuten juuri todettu, voin omasta puolestani yhtyä näkemykseen lainmuutosten tarpeellisuudesta. Yleisellä tasolla pidän kylläkin ongelmallisena, mikäli esitutkintaa ja pakkokeinoja koskevan lainvalmistelun tehtävä olisi pelkästään ilman lain tukea vakiintuneen käytännön kirjaaminen lakiin.

Kuvattu nykyinen poliisikäytäntö on ongelmallinen rikosprosessuaaliseen järjestelmäämme vanhastaan kuuluvan niin sanotun *rikosprosessioikeudellisen legaliteettiperiaatteen* (syytepakkoperiaatteen) kannalta. Periaatteen mukaan poliisin on tehtävä ilmoitus kaikista tietoonsa tulleista rikoksista ja aloitettava rikosoikeudellisen vastuun selvittävä tutkinta. Vastaavasti virallisen syyttäjän on nostettava syyte, jos sen tueksi on todennäköisiä syitä, ja tuomioistuimen on langetettava aineellisen rikosoikeuden mukainen seuraamus teosta tuomitsemiskynnyksen ylittyttyä oikeudenkäynnissä. Lainkäyttöelimille kuuluu kuitenkin tietty harkintavalta rangaistusvastuun toteuttamisessa. Niin sanotun *opportuneettiperiaatteen* mukaisesti tietyin edellytyksin poliisi voikin luopua toimenpiteistä, syyttäjä jättää syytteen nostamatta ja tuomioistuin jättää tuomitsematta (ks. Jääskeläinen, Petri: Syyttäjä tuomarina (1997) s. 12–13).

Käsillä olevassa asiassa kyse ei ole varsinaisesti opportuneettiperiaatteen soveltamisesta siinä merkityksessä, että tietyn rikolliseksi todetun menettelyn osalta tehtäisiin tietoinen rikosprosessin etenemisen päättävä ratkaisu. Asiassa on pikemminkin kyse yhtäältä osin poliisin toimintaresurssien sanelemasta mutta toisaalta myös harkitusta rikostorjuntastrategisesta lähestymisestä, jossa pyritään laajempaan huumausainerikollisuuden selvittämiseen, ja sitä kautta myös huumetarjonnan rajoittamiseen pitkällä aikavälillä.

Sanottu lähtökohta on määritelmällisesti ongelmallinen sikäli, ettei toiminta suoraan sijoitu legaliteettiperiaatteen eikä myöskään opportuneettiperiaatteen alaisuuteen. Ongelmallisuutta johtuu myös siitä, ettei rajanvetoa rikoksia ennaltaehkäisevän tiedustelutoiminnan ja tapahtuneita rikoksia koskevan esitutkintatoiminnan välillä ole kuvatuissa oloissa juuri tehtävissä. Viime kädessä ongelma kulminoituu siihen, että kuvatuista menettelyistä ei ole laissa säädetty.

Edellä on jo viitattu siihen, että asiallisessa suhteessa menettelyyn parhaiten soveltuvat argumentit löytyvät peitetoimintaa perustelevista argumenteista ja nyttemmin myös tiedonhankintatoimintaa koskevasta PolL 5 §:n 1 momentin sääntelystä. Toimenpiteiden siirtäminen ja toimenpiteistä luopuminen myös muussa poliisitoiminnassa kuin peitetoiminnassa on esimerkiksi käsillä olevan

kaltaisen tilanteen olosuhteissa tutkintastrategisesti sinänsä perusteltua ja ymmärrettävää. Voidaan tosin panna merkille, että käsillä olevassa tapauksessa poliisin menettely olisi ollut myös peitetointia koskevan säännöksen vastaista, koska asuntoon on menty ilman asunnon käyttäjän aktiivista myötävaikutusta (eikä toimenpiteille ollut PoL 32a §:n edellyttämää poliisiyksikön päällikön päätöstä).

Käytäntö joka tapauksessa tarkoittaa nimenomaista poikkeamista ETL 2 §:n 1 momentin ilmaisemasta säännöstä, jonka mukaan poliisin on toimitettava esitutkinta, kun on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Ottaen huomioon perustuslain 2 §:n 3 momentin vaatimuksen siitä, että julkisen vallan käytön on perustuttava lakiin ja sen, että kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia, asiantila on periaatteellisella tasolla erittäin huolestuttava. Myös perustuslain 21 §:n turvaaman oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin näkökulmasta – eli asianosaisten näkökulmasta – asiantila on vähintäänkin epätydyttävä.

Menettely on ongelmallinen myös perustuslain 6 §:ssä turvatun kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Poliisin linja siinä, missä määrin pienempiin huumausaine-eriin puututaan välittömästi, voi nimittäin olennaisesti vaihdella eri puolilla maata esimerkiksi siten, että pienissä kihlakunnissa puuttumiskynnys voi olla alempana kuin suuremmissa poliisiyksiköissä.

Poliisin menettelylle on periaatteessa saatavissa jonkin verran oikeutusta sitä kautta, että verrattuna lain sanamuotoja tarkasti seuraavaan menettelyyn poliisi voi näin paremmin turvata ja edistää perustuslain 7 §:ssä edellytettyä oikeutta turvallisuuteen. Saamissani selvityksissä onkin tuotu esille se näkökohta, että puuttumalla laajan alueellisen vaikutuksen omaavaan huumausaineiden levitystoimintaan pystyttiin tehokkaasti tyrehtyttämään huumausaineiden tarjontaa Savon alueelle pitkäksi aikaa eteenpäin, ja näin mahdollisesti torjumaan usea huumekuolema.

Toisaalta yleisesti on hyväksytty näkemys siitä, ettei perustuslain 7 ja 22 §:n edellyttämällä perusoikeuksien materiaalisella suojaamisvelvollisuudella voi yksin oikeuttaa muihin perusoikeuksiin puuttuvia toimivaltuuksia (edes lainsäädäntötasolla, puhumattakaan lainkäytössä ilman nimenomaista lain tukea). Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista rajoittaville toimivaltuuksille ja pakkokeinoille tulee aina löytyä rajoitusedellytykset täyttävä lakitasoinen oikeutus. Tällaiset valtuudet ja pakkokeinot eivät siis voi perustua pelkästään intressipunnintaan, jonka tueksi vedottaisiin julkisen vallan velvollisuuteen edistää kansalaisten turvallisuutta.

Todettakoon lähtökohtana vielä se, että teknisen tarkkailun mahdollisuutta kyseeseen tulevassa huoneistossa poliisilla ei ollut, koska PoL 31 §:n samoin kuin PKL 5a luvun 4 ja 4a §:n mukaan teknistä tarkkailua ei saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettyyn huoneeseen tai tilaan.

Kotietsintä

Selvityksen valossa asiassa ei ole epäilystä siitä, että PKL 5 luvun 1 §:n edellytykset kotietsinnän suorittamiseen eivät sinänsä olisi täyttyneet.

Ilmiselvä lainvastaisuus poliisin menettelyssä on kuitenkin siinä, että PKL 5 luvun 4 §:ssä säädetty menettelyvaatimukset sivuutettiin kotietsintää suoritettaessa. Säännöksen mukaan sillä, jonka luona etsintä suoritetaan, on oikeus olla läsnä toimituksessa, tai jos tämä ei ole mahdollista, etsinnästä on tälle viipymättä ilmoitettava. Kyse ei tältä osin ole unohduksesta tai tuottamuksellisesta laiminlyönnistä, vaan poliisin nimenomaisesta päätöksestä. Selvityksen mukaan kotietsintään on jo alun perin lähdetty nimenomaan siitä lähtökohdasta, että asunnon haltija ei tulisi etsinnästä (siinä vaiheessa) tietämään.

Argumentti siitä, että asunnon luonne kotirauhan suojan ulkopuolelle jäävänä tilana olisi oikeuttanut menettelyn, ei perustu lakiin ja on täysin hylättävä. Siinäkin tapauksessa, että huoneisto ei olisi tosiasiallisessa asuinkäytössä, on huoneisto silti vähintään PKL 5 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu "suljettu säilytyspaikka", johon suoritettavan etsinnän tulee täyttää lain vaatimukset. Huoneistoa ei voi verrata esimerkiksi maastokätköön tai muuhun sellaiseen yleiseen tai hylättyyn tilaan, jonne tehtävästä etsinnästä ei tulisi tehdä ilmoitusta.

PKL 5 luvun säännökset kotietsinnän edellytyksistä on muotoiltu siten, että esitutkintaviranomaiselle on annettu oikeus etsinnän suorittamiseen ("saadaan"). Kotietsintäsäännöksiä ei ole säädetty pakottavaan muotoon siten, että tiettyjen edellytysten täytyessä toimenpiteeseen olisi velvollisuus ryhtyä. Välillisesti tällainen velvollisuus voidaan tosin johtaa yleisemmin velvoittavasta legaliteettiperiaatteesta ja rikosprosessin tavoitteesta niin sanotun aineellisen totuuden löytämiseen. Olisi epäjohdonmukaista sanoa etsinnän jäävän täysin esitutkintaviranomaisen omaan harkintavaltaan esimerkiksi tilanteessa, jossa esille on tullut syytä epäillä rikosta, ja etsinnän toimittaminen olisi välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi esitutkinnassa. Tätä ilmentää PKL 5 luvun 3 §:n 1 momentti, jonka mukaan myös poliisimies voi päättää etsinnän suorittamisesta silloin, kun toimenpiteen tarkoituksena on muun muassa seurata tai jäljittää rikoksen tekoa verekseltään.

Jättämällä ilmoitus kotietsinnöistä tekemättä ja suorittamalla etsinnät yölliseen aikaan (joka on PKL 5 luvun 5 §:n 4 momentin mukaan ylipäätään sallittua vain erityisestä syystä) poliisi myös sivuutti sen oikeusturvajärjestelyn, josta on säädetty takavarikon osalta PKL 4 luvun 13 ja 16 §:ssä (erillinen valitus). Kotietsinnän osalta ei ole säädetty erillistä valitus- tai kantelumahdollisuudesta, mutta tältäkin osin yleisen hallintokantelun tekeminen päätöksen tehneen virkamiehen esimiehelle olisi ollut mahdollista, jos toimenpiteestä olisi ilmoitettu laissa säädetyllä tavalla.

Takavarikko

Myös PKL 4 luvun säännökset takavarikon edellytyksistä on muotoiltu siten, että esitutkintaviranomaiselle on annettu oikeus takavarikkoon ("voidaan

takavarikoida"). Toisin kuin esitutinnan käynnistämistä tarkoittava ETL 2 §, takavarikkosäännöksiä ei ole säädetty pakottavaan muotoon siten, että tiettyjen edellytysten täytyessä takavarikkoon olisi velvollisuus ryhtyä. Kuten etsinnänkin kohdalla, tällainen velvollisuus voidaan kuitenkin johtaa yleisemmin velvoittavasta legaliteettiperiaatteesta. Takavarikointiedellytykset eivät voi jäädä täysin esitutkintaviranomaisen vapaaseen harkintaan esimerkiksi tilanteessa, jossa esille on tullut syytä epäillä rikosta, ja takavarikon toimittaminen olisi välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi esitutkinnassa.

Selvityksistä ilmenevällä tavalla poliisin menettelyä on perusteltu ensisijaisesti laajemman rikollisorganisaation selvittämistavoitteella ja samalla myös laajemmalla rikoksia ennaltaehkäisevällä tavoitteella. Takavarikon kuten joidenkin muiden rikosprosessuaalisten pakkokeinojen luonne onkin jo itsessään sellainen, että toimenpiteellä paitsi turvataan jo tapahtuneen rikoksen selvittämistä (ja mahdollisesti menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa), myös saatetaan samalla estää uuden rikoksen tekeminen (ks. Helminen – Lehtola – Virolainen: Esitutkinta ja pakkokeinot (2002) s. 513).

On selvää, että takavarikoimalla löydetyt Subutex-tabletit poliisi olisi voinut estää näiden huumeaineiden kulkeutumisen markkinoille. Vastaavasti haulikon takavarikoimisella olisi saatu poliisin haltuun ilmeisen laitton ampuma-ase (selvityksen mukaan asetta ei löytynyt poliisin rekistereistä eikä sitä ollut ilmoitettu kadonneeksi). Haittapuolena takavarikoista olisi kuitenkin ollut se, että riittävän näytön saaminen rikosvastuun kohdentamiseksi toiminnan organisoijiin olisi olennaisesti vaikeutunut. Selvityksen mukaan rikoksen pääepäillyillä oli käytössään tai helposti saatavillaan myös muita aseita, mistä syystä haulikon takavarikointi ei olisi ilmeisesti kovin tehokkaasti heitä estänyt esimerkiksi ryhtymästä laittomaan uhkaukseen.

Käsillä olevassa tilanteessa menettely on perustunut siihen, että jättämällä takavarikko toimittamatta voitiin saavuttaa paremmat rikostorjunnalliset lopputulokset kuin ryhtymällä välittömästi toimenpiteisiin. Molemmissa tapauksissa poliisi on kuitenkin ottanut riskin vahingon aiheutumisesta tulevaisuudessa kyseisten aineiden tai esineiden mahdollisen käytön vuoksi. Lainsäädännöllisesti luvattoman haulikon takavarikoimatta jättäminen on ollut lisäksi ongelmallinen myös ampuma-aselainsäädännön kannalta.

Saadun selvityksen valossa minulla ei ole perusteita epäillä, että kantelussa mainittu huumeakuolema olisi välitön seuraus nyt käsitellystä tilanteesta. Selvityksen mukaan kyse on ollut myöhemmin liikkeellä olleesta Subutex-erästä. Käytettävissäni oleva aineisto ei ylipäätään mahdollista minun ottavan yksilöityä ja varmaa kantaa siihen, mitä tosiasiallisia seurauksia takavarikoimatta jättämisestä on aiheutunut tässä tapauksessa. Tarkastelenkin asiaa jatkossa yleisemmältä ja periaatteellisemmalta kannalta.

Rikosoikeudellinen arviointi

Asiassa on kaiken kaikkiaan huomattavan paljon ongelmallisia ja suoraan lainvastaisia piirteitä. Perusongelma näyttäisi olevan siinä, etteivät laissa

säädetyt tutkintatoimenpidemahdollisuudet ole vastanneet poliisin tutkintastrategisia tarpeita. Tutkittavassa tapauksessa poliisi on "joutunut" välittömästi ensimmäisen kotietsintähavainnon seurauksena tilanteeseen, jossa sen toimintavaihtoehtoina ovat olleet joko nyt valittu linja tai esimerkiksi (selvityksenkin mukaan pohdittu) aineiden ja haulikon vaarattomaksi tekeminen. Molemmissa tilanteissa poliisin perusvalinta on kuitenkin pohjautunut yhtä lailla siihen, että etsinnästä ei siinä vaiheessa tehdä lain edellyttämiä ilmoituksia.

Poliisi on nyt venyttänyt toimivaltuuksiaan vielä pitkälti ohi edellä kuvatun käytännön, jonka mukaisesti jokaiseen pieneen erään ei välttämättä puututa (mikä menettely on jo itsessään kyseenalainen lainsäädännöllisesti ja yhdenvertaisuuden kannalta). Tämän lisäksi käsillä olevassa asiassa poliisi on siis päättänyt menettellä myös nimenomaisesti laissa säädetyt menettely- ja oikeusturvasäännökset ohittaen. Tämän johdosta joudun tarkastelemaan asiaa virkarikoslainsäädännön näkökulmasta.

Rikosoikeudellisesti poliisin menettelyä on mahdollista tarkastella ensinnäkin rikoslain (39/1889; jäljempänä RL) 40 luvun 7 §:ssä säädetyin virka-aseman väärinkäytön tunnusmerkistön valossa. Säännöksen mukaan jos virkamies hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä taikka aiheuttaakseen toiselle haittaa tai vahinkoa muun muassa rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa osallistuessaan päätöksentekoon tai sen valmisteluun tai käyttäessään julkista valtaa muissa virkatehtävissään, hänet on tuomittava virka-aseman väärinkäyttämistä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Korkeimman oikeuden ennakkoratkaisun KKO 2000:112 mukaan myös se, että virkamies pyrkii toimellaan saavuttamaan hänen tehtäviinsä kuuluvaa laillista tavoitetta, voi olla lainkohdassa tarkoitettua hyödyn tavoittelua. Ratkaisun mukaan yksin tavanomaisesta poikkeavien ja laissa lähemmin sääntelemättömien tutkintamenetelmien käyttö ei kuitenkaan täyttänyt RL 40 luvun 7 §:n tunnusmerkistöä. Tapauksessa syytekohta virka-aseman väärinkäytöstä perustui väitteeseen siitä, että poliisi olisi rajoittanut tutkintavankeudessa olleen henkilön vapautta enemmän kuin vangitsemisen tarkoitus edellytti. Epäillystä huumausainerikoksesta vangittu henkilö oli yhteisymmärryksessä poliisin kanssa soittanut hänelle kertomansa mukaan huumeita toimittavalle henkilölle, joka oli sittemmin otettu kiinni ja tuomittu asiassa. Syyte virka-aseman väärinkäytöstä hylättiin (kun vangitsemiselle oli muitakin perusteita eikä sanottua yhteistoimintaa ollut korkeimman oikeuden mukaan asetettu vapaaksi laskemisen ehdoksi). Sen sijaan poliisit tuomittiin RL 40 luvun 10 §:n mukaisesti tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta, kun poliisit olivat käyttäneet esitutkinnassa kiellettyä menettelytapaa ja siten toimineet virkavelvollisuuksiensa vastaisesti.

Korkeimman oikeuden sanotun ratkaisun perusteluista ja siitä, että käsillä olevassa tapauksessa virheellisyttä ei liity itse toimenpiteiden oikeutukseen eli materiaaliseen perustaan – vaan "vain" noudatettaviin menettelytapoihin – mielestäni johtuu, että poliisin menettelyä ei ole aihetta tarkastella RL 40 luvun 7 §:n tunnusmerkistön valossa. Tämän johtopäätöksen puolesta puhuu myös se, että yleisemmällä tasolla huumausainerikollisuuden selvittämisessä

puuttumattomuus jokaiseen pieneenkin erään on ilmeisesti kohtuullisen laajalti vakiintunut poliisin menettelytavaksi, jolle on sinänsä löydettävissä asiallisesti perusteltuja syitä.

Poliisin toiminnalla ei nähdäkseni ole ollut suoranaista syy-yhteyttä asiassa tapahtuneisiin rikoksiin. Rikokset ovat tapahtuneet ilman, että poliisi olisi aktiivisesti tekoja aiheuttanut tai niitä edistänyt. Tästä syystä poliisin menettelyä ei tule arvioida kantelussa esitetyin tavoin rikokseen yllyttämisen kannalta.

Selvityksen valossa ei myöskään ole aihetta epäillä, että poliisin motiivit menettelylleen olisivat liittyneet muuhun kuin poliisin tehtävien hoitamiseen. Asiaa onkin nähdäkseni perustelluinta tarkastella RL 40 luvun 10 §:n tarkoittaman tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistön kautta.

RL 40 luvun 10 §:n tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistön mukaan jos virkamies virkaansa toimittaessaan huolimattomuudesta muulla kuin 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, hänet on tuomittava tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta varoitukseen tai sakkoon. Vastaava virkavelvollisuuden rikkomisen tahallisuutena on kriminalisoitu RL 40 luvun 9 §:ssä.

Koska asiassa on selvää, että poliisi ei ole noudattanut PKL 4 luvun 7 §:n eikä 5 luvun 4 §:n menettelyvaatimuksia, täyttää menettely sinänsä selvästi virkavelvollisuuden rikkomisen rikostunnusmerkistöissä kuvatut seikat. Käytettävissäni olevan selvityksen valossa myöskään PKL 4 luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesti pakollisesti annettavaa todistusta takavarikosta ei ole annettu, ja myös näiltä osin virkavelvollisuuksia on rikottu. Erikseen asiaa ei nähdäkseni tarvitse tarkastella ETL 6 §:n vaatimusten kannalta.

Asiassa on kuitenkin lisäksi arvioitava, ylittääkö poliisin menettely kokonaisuutena arvioiden RL 40 luvun 9 ja 10 §:n "vähäisyyskynnyksen" ("eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen").

Tarkoitettua vähäisyyden arvioinnille ei ole lainsäädännössä eikä lain esitöissä esitetty lähempiä kriteereitä, joten arviointi on tehtävä yksittäistapauksittain yleistettävissä olevien kriteerien mukaisesti. Virkarikosuudistuksen yhteydessä pohdittiin tuottamuksellisten virkarikosten rangaistavuuden perusteita ja tarvetta. Hallituksen esityksessä (HE 58/1988 vp s. 19) vedetään rangaistavan menettelyn rajaa muun muassa näin: "*... rangaistavuuden ulottaminen vähäisiin, lähinnä määrättyä menettelytapaa koskevien säännösten rikkomuksiin, joilla ei ole viran asianmukaisen hoidon tai yksityisten etujen kannalta mainittavampaa merkitystä, ei nykyoloissa ole tarkoituksenmukaista.*"

Tästä voidaan päätellä, että vähäisyyttä arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota muun muassa viran asianmukaisen hoitamisen toteuttamatta jättämisen tai rikkomisen olennaisuuteen yleiseltä kannalta sekä siihen, missä määrin menettelyllä on loukattu tai vaarannettu yksityistä etua. Oikeuskäytännössä on kiinnitetty huomiota myös siihen, vaarantaako ja miten paljon teko yleistä luottamusta viranomaisten toiminnan asianmukaisuuteen (KKO 2001:54). Teon vähäisyyden arviointi on viime kädessä suoritettava kokonaisarvostelun perusteella (KKO 2004:132).

Asian kokonaistarkastelussa erottuu useita seikkoja, jotka puhuvat virheen vähäisyyden puolesta tai muuten sen puolesta, että yksittäisten poliisimiesten menettelyyn ei ole perusteltua puuttua nimenomaan rikosoikeudellisin keinoin. Painavin näistä seikoista on poliisin menettelyn tarkoitus, eli tavoite selvittää rikollinen toiminta kattavasti ja tehokkaasti nimenomaan toiminnan organisoijat ja päävastuulliset edesvastuuseen saattamalla. On jollain tasolla ymmärrettävää, että poliisi on saattanut hakea "perustaa" menettelylleen peitetoimintaa koskevasta hallituksen esityksestä (HE 34/1999 vp) – toteutettu lainsäädäntö ja sen perustelut eivät koskeneet nyt käsiteltyä toimintaa, mutta asian laadusta johtuen sen perusvalinnat ovat sopineet ajatuksellisesti ilmeisen hyvin menettelyn oikeutukseksi. Näkemystä tukee erityisesti myös se, että puuttumattomuus jokaiseen yksittäiseen huumausaine-erään on poliisikäytännössä todetuin tavoin toimintatapana kohtuullisen yleinen.

Sanotuissa suhteissa yllä mainituista vähäisyyden kriteereistä viran hoidon materiaalistien tavoitteiden ei voida sanoa tulleen sivuutetuiksi. Nämä tavoitteet on päinvastoin saavutettu hyvin – kiistämättä siis kuitenkin virkatoiminnan laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallisella tavalla. Yleinen luottamus viranomaisten toimintaan on samalla epäilemättä kokenut kolauksen.

Poliisin menettely on sitä vastoin ollut omiaan loukkaamaan yksityisiä etuja. Ainakin näin jälkikäteen arvioiden käsillä olevassa tapauksessa oikeudenloukkauksia voidaan sanotussa suhteessa silti pitää kohtuullisen vähäisinä. Selvityksen mukaan poliisi on alkujaan ollut siinä käsityksessä, että Subutex-tabletit eivät olisi käyttäjilleen vaarallisia. Poliisi on myös ilmoittanut tarkoituksensa olleen se, että asiassa voitaisiin aloittaa esitutkinta mahdollisimman pian, jolloin myös toimenpiteistä ilmoittaminenkin olisi voitu tehdä nopealla aikataululla. Yksityisten etujen loukkauksena voidaan nähdä muun muassa se, etteivät asianosaiset voineet turvautua lain mahdollistamiin oikeusturvakeinoihin säädetyllä tavalla. Tapauksessa kysymys on tosin varsin teoreettinen, ottaen erityisesti huomioon asunnon selvityksen mukaisen käyttötarkoituksen.

Poliisin menettelyn oikeutusta voidaan pohtia myös kiinnittämällä yleisemmin huomiota poliisin asemaan. Voidaan sanoa, että suomalaisella poliisilla on varsin itsenäinen ja riippumaton asema syyttäjälaitokseen ja tuomioistuimiin nähden. Keskeisin tekijä tässä on se, että poliisi vastaa itse tutkinnanjohtajuudesta kaikissa muissa paitsi epäillyissä poliisirikosasioissa. Vakavimpien pakkokeinojen käyttö edellyttää tuomioistuimen lupaa, mutta esimerkiksi juuri kotietsinnöistä ja takavarikosta päättäminen on yleisesti

esitutkintaviranomaisten itsenäisesti päätettävissä. Tähän päätöksentekoon kuuluu osana se, että poliisi ratkaisee etsintä- ja takavarikointivaiheessa itsenäisesti asiakirjojen takavarikkokieltöihin liittyvät kysymykset. Myös PoL:n 3 luvun mukaisten tiedonhankintatoimenpiteiden käyttö on pitkälti poliisin oman päätöksenteon varassa. Poliisi päättää myös ensisijaisesti erilaisista salassapitoon liittyvistä kysymyksistä, jopa asian tuomioistuinkäsittelyssä (PoL 44 §). Poliisi luonnollisesti myös päättää tutkintastrategisista linjauksista. Poliisin laajat valtuudet itsenäiseen pakkokeinojen käytöstä päättämiseen voivat luoda vaikeita intressiristiriitoja laillisten menettelytapojen ja tehokkaimman mahdollisen tutkintalinjan valinnan välillä (erityisesti kun voimassa oleva lainsäädäntö ei kaikin osin näytä riittävän). Käsillä olevassa asiassa viimeksi mainittujen intressien on myönnetyksi katsottu olleen painavampia.

Yksi osoitus poliisin erittäin itsenäisestä asemasta tuli esille Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 27.9.2005 antamassa *Sallinen ym. v. Suomi* -tuomiossa. Ihmisoikeustuomioistuin katsoi suomalaisen lainsäädännön rikkovan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa siltä osin, että laki ei sisältänyt riittäviä oikeussuojakeinoja tilanteessa, jossa poliisi etsii ja takavarikoi asianajosalaisuudella suojattuja asiakirjoja. Ihmisoikeustuomioistuin piti erityisen hämmästyttävänä sitä, että menettelyyn ei Suomessa liity mitään ulkopuolista riippumatonta kontrollia (tuomion kohta 89). Tapaus ei suoraan liity nyt käsiteltävinä oleviin kysymyksiin, mutta se osoittaa, että esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännössämme on nykyisellään tietyin osin vakavia puutteita. Sääntelyn ollessa osin puutteellista on poliisin omilla linjauksilla ja ohjeilla käytännössä korostunut merkitys myös yksittäisten poliisimiesten virkavastuuta pohdittaessa.

Poliisin virheellisen menettelyn vähäisyyden puolesta puhuu edelleen se, että poliisi ei sinänsä ole tarkoittanut kotietsinnän ja takavarikon jäävän salaiseksi, koska toimenpiteistä on laadittu sittemmin asianosaisten tietoon saatetut pöytäkirjat. Kuitenkaan sitä selvityksissä vedottua seikkaa, ettei huoneiston oikeasta haltijasta ollut tutkinnan ensivaiheissa tietoa, ei voi laskea menettelyn virheellisyyttä vähentäväksi tekijäksi. Pikemminkin kyse on valittuun toimintalinjaan erottamattomasti liittyvästä elementistä – kun poliisi kerran päättää seurannan päätteeksi öiseen aikaan käydä asuinhuoneistoa salaa tutkimassa, on vain luonnollista, ettei selvyyttä asunnon haltijasta tuossa vaiheessa ole. Voidaan kysyä, kuinka poliisi olisi menetellyt siinä tapauksessa, että asunnosta ei olisikaan löytynyt mitään rikostutkinnallisesti kiinnostavaa. Olisiko poliisi tällöin selvittänyt asunnon haltijan, ja jälkikäteen ilmoittanut toimenpiteestä? Asiaa ei tässä ole tarpeen tämän pidemmälle spekuloida – tarkoitus on vain tuoda esille toimintalinjan luonne, joka itsessään voi helposti luoda epäilyksiä viranomaistoiminnan asianmukaisuudesta.

Tässä kantelussa käsitelty tapaus on nähdäkseni osaksi seurausta yleisemmästä poliisin käytännöstä siirtää toimenpiteitä vähäisissä alkoholi- ja huumausainerikoksissa. Kuten todettu, menettely on itsessään selvästi lain vastainen. Nähdäkseni tämä käytäntö ja sen lainsäädännöllinen ongelmallisuus on ollut poliisin tiedossa aina poliisin ylijohtoa myöten. Vaikka vähitellen on voitu pelätä käytännön muuttuvan yhä selvemmin kyseenalaiseksi ja jopa

lainvastaiseksi, ei poliisin ylijohdon tai sisäasiainministeriön taholta ole ryhdytty toimenpiteisiin käytännön "pysäyttämiseksi" tai tarpeelliseksi katsottavan lainsäädännön aikaansaamiseksi. Käytännössä tämä on johtanut siihen, että kenttätasolla poliisitehtäviä suorittavat poliisimiehet ovat joutuneet yksin tekemään linjauksia epäselvissä tilanteissa, joissa taktiset syyt houkuttelevat yhä pidemmälle menevään käytäntöön. Kenttätasolla tällaisia päätöksiä joudutaan yleensä tekemään nopeasti akuuteissa tilanteissa. Tällöin olisi erityisen tärkeää, että menettelystä olisi tarkkarajaisesti säädetty.

Kanteluasiassa toimineiden poliisimiesten menettelyä kokonaisuutena tarkastellen katson lopputuloksena, ettei asiaa ole tarpeen lähemmin selvittää rikosoikeudellisessa menettelyssä. Yllä mainituista syistä rikosoikeudellisen menettelyn käynnistäminen heitä vastaan olisi kohtuutonta. Poliisi on kuitenkin menetellyt asiassa PKL 4 luvun 7 §:n ja 9 §:n 2 momentin sekä PKL 5 luvun 4 §:n vastaisesti. Virheellisestä menettelystä vastaavat nähdäkseni ensi sijassa asian tutkinnanjohtaja sekä alkuperäisen kotietsintäpäätöksen tehneet vanhemmat rikoskonstaapelit ja rikosylikonstaapeli, jotka selvitystensä mukaan alun perin päättivät kotietsinnän suorittamisesta yhdessä ja yksissä tuumin. Katson heidän virheellisen menettelynsä edellyttävän eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaisia toimenpiteitä.

3.3.3

Pahoinpitelyn ennalta ehkäiseminen

Tutkinnanjohtajan selvityksen mukaan pahoinpitelystä sittemmin tuomitun V:n telekuuntelusta kävi ilmi, että V aikoi ottaa R:n puhutteluun maksamattomien huumevelkojen vuoksi. V oli poliisin seurannassa, mutta autolla V:tä seurannut poliisimies kadotti V:n seurannan aikana.

Käytettävissäni olevan selvityksen valossa poliisi on pyrkinyt seuraamaan rikoksesta epäiltyä, joka sittemmin syyllistyi pahoinpitelyyn. Seurannassa ollut epäilty on kuitenkin päässyt katoamaan, mikä on itsessään luonnollisesti valitettavaa, mutta ei kuitenkaan sellaisenaan anna aiheutta epäillä oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

3.3.4

Puhelun n:o 134 telekuuntelu

Kantelussa kyseenalaistettu telekuuntelun tallenne numero 134 on liittynyt käräjäoikeuden syytekohtaan 11 eli nuorena henkilönä tehtyyn huumausainerikokseen, josta käräjäoikeus sittemmin tuomitsi alaikäisen naisen 60 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Näyttönä tuomittua vastaan käytettiin käräjäoikeuden tuomion perusteluiden mukaan muun muassa puhelutallennetta numero 134. Nuoren henkilön puolesta vedottiin käräjäoikeudessa tahallisuuden puutteeseen.

Käytettävissäni olevan aineiston mukaan käräjäoikeudessa ei kiinnitetty huomiota siihen, että poliisilla ei ollut ollut lupaa kyseisen nuoren henkilön –

puhelun 134 soittaneen H:n – telekuunteluun (telekuuntelulupa oli S:n teleliittymään, jota liittymää H käytti S:n läsnä ollessa). Kysymys siitä, voidaanko telekuuntelun tallennetta tai ylipäättäen jotain todistetta ottaa oikeudenkäynnissä vastaan, kuuluu oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 7 §:n ja muun oikeudenkäyntisääntelyn mukaisesti asiaa käsittelevän tuomioistuimen ratkaistaviin.

Siinäkin tapauksessa, että poliisin menettelyn johdosta kyseisen puhelutallenteen voitaisiin katsoa olevan lainvastaisesti hankittu, ei minulla ole perusteita ryhtyä arvioimaan tätä tuomioistuimen näytönharkintaan liittyvää kysymystä. Yleisellä tasolla kuitenkin totean, että tuomion perustuminen yksinomaan tai pääosin sellaiseen todisteeseen, joka on hankittu lainvastaisin keinoin, voi olla syytteessä olevan asianosaisen oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden kannalta ongelmallista niin perustuslain 21 §:n kuin myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan valossa (ks. myös Pellonpää, Matti: Euroopan ihmisoikeussopimus (2005) s. 434).

Edeltäjäni apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio on arvioinut tätä kanteluväitettä poliisin menettelyn asianmukaisuuden ja laillisuuden näkökulmasta. 21.10.2003 antamassaan päätöksessä samaisen kantelijan tekemään toiseen kanteluun (dnro 200/4/01, ks. *EOA 2003* s. 71) hän totesi, että pakkokeinolain 5a luvun 2 §:n sanamuoto oikeuttaa yksinomaan epäillyn televiestinnän kuunteluun (eli joko sellaisten televiestien, joita epäilty itse lähettää tai sellaisten televiestien, jotka ovat hänelle tarkoitettuja). Jos kuuntelussa olevalla liittymällä soittaa joku muu kuin epäilty, on tuollaisen puhelun kuuntelu heti lopetettava. Tuossa tapauksessa kuuntelu oli kestänyt yli sen, mitä pakottavista käytännön syistä oli sallittava puhujan tunnistamiseksi. Rautio tulkitsi tilannetta siten, että kyse ei ole niin sanotusta ylimääräisestä tiedosta lainkaan, vaan kyse on kuuntelukieltoon rinnastuvasta tilanteesta. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kuuntelun välittömän keskeyttämisen lisäksi mahdolliset tallenteet ja muistiinpanot on heti hävitettävä.

Sanotussa päätöksessä apulaisoikeusasiamies Rautio totesi vielä niin sanottujen tiedonvälittäjäpuheluiden osalta (tarkoittaen tilanteita, joissa esimerkiksi rikoskumppani vastaa epäillyn puhelimeen tai joissa joku muu kuin epäilty itse aloittaa puhelun) sen, että asianmukaisen tiukka laintulkinta edellyttää epäillyn itsensä käymää puhelinkeskustelua.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto on lausunnossaan katsonut, että tässä tapauksessa kyse ei ole ollut ylimääräisestä tiedosta. Muissa saamissani selvityksissä, joissa asiaa on käsitelty, on sitä vastoin puolustettu telekuuntelun suorittamista ja tallenteen säilyttämistä.

Käsillä olevassa tapauksessa rikoksesta epäilty S, jonka liittymän kuunteluun oli myönnetty lupa, ei selvityksen mukaan itse ollut puhelussa n:o 134 lainkaan äänessä. Koko puhelun on käynyt S:n puhelinta käyttänyt H kyseisen naisen kanssa. Tässä suhteessa voidaan varsin selvästi sanoa, että muun kuin epäillyn puhelua on kuunneltu, ja siis menetelty pakkokeinolain 5a luvun 2 §:n vastaisesti. Edellä sanotun mukaisesti tällöin ei kyse ole ylimääräisestä tiedosta – jollaista

voi syntyä vain laillisesti käytetyn pakkokeinon sivutuotteena – vaan kokonaan toisten henkilöiden televiestistä, jota ei olisi lainkaan saanut kuunnella.

Poliisin olisikin tullut lopettaa kuuntelu heti kun sille on käynyt ilmi, että puhelua ei soita epäilty S. Selvityksen mukaan puhelu n:o 134 on tosin ollut varsin lyhyt: kummallakin puhelun osapuolella on ollut vain kahdeksan "puheenvuoroa", jotka ovat koostuneet lyhyistä virkkeistä (joissa on sovittu tapaamisesta). Alaikäisen naisen vastattua H:n soittoon oli H heti ensimmäisessä lauseessaan tervehtinyt naista ja maininnut etunimensä. Poliisille on siis heti täytynyt tulla selväksi, että puhelua ei soita S. Myös oletettaessa, että asiantila olisi jostain syystä jäänyt poliisilta välittömästi huomaamatta, olisi poliisin tullut joka tapauksessa hävittää kuuntelutallenne jälkikäteen. Pakkokeinolain 5a luvun 2 §:n vastainen menettely on näin ollen selvä.

Selvityksissä on korostettu puhelun olleen olennainen osa puheluiden ja tapahtumien sarjaa. Näin voidaan sanoa kun tarkastellaan syytekohtia 8.4, 9.4 ja 11 yhdessä (joista vain viimeksi mainittu koski tässä relevanttia alaikäistä naista). Kyse on ollut S:n ja V:n yritykseksi jääneestä törkeästä huumausainerikoksesta, johon alaikäinen nainen on liittynyt siten, että hän on S:n pyynnöstä kuljettanut S:n hänelle Kotkassa antaman 200 gramman amfetamiinierän Kuopioon ja luovuttanut huumausaineet S:lle Kuopioon saavuttuaan. Käräjäoikeuden tuomion perusteluiden mukaan muiden (laillisten) telekuuntelutallenteiden mukaan S oli kertonut V:lle ottavansa yhteyttä erääseen naiseen samoin kuin kuljetuksen lähemmistä yksityiskohdista (puhelut n:o 128–133). Puhelusta n:o 135 kävi ilmi, että S soitti kyseiselle naiselle ja kutsui tämän luokseen (amfetamiinin toimitusta seuraavana päivänä, ennen junan lähtöä Kuopioon). Käräjäoikeuden tuomion perusteluiden mukaan S:n ja V:n keskinäistä yhteydenpitoa osoittivat myös televalvontatiedot. Lisäksi poliisihavainnot Kuopion juna-asemalla tukivat syytteitä (S:n ja naisen nähtiin nousevan junasta ja astuvan kahteen eri taksiin ja ajavan asuntoon, jossa henkilöt otettiin kiinni).

Voidaan siis sanoa, että asiassa on ollut tässä relevanteilta osin muutakin näyttöä kuin puhelutallenne n:o 134. Tämä voidaan ottaa huomioon alaikäisen naisen oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuutta arvioitaessa – kyseinen puhelu ei ollut ainoa näyttö häntä vastaan. Toisaalta samasta havainnosta johtuu, että pakkokeinolain vastaisesti hankittu tallenne olisi voitu hävittää lain edellyttämällä tavalla ilman olennaista riskiä rikostutkinnallisten tavoitteiden saavuttamatta jäämisestä. Poliisi luonnollisesti pyrkii, kuten tuleekin, selvittämään aineellista totuutta mahdollisimman kattavasti ja tarkasti.

Telekuuntelussa on kuitenkin kysymys perustuslaissa turvatun viestin salaisuuden ydinalueeseen puuttumisesta. Ehdoton vaatimus on, että pakkokeinojen käytön tulee perustua lakiin. Pakkokeinolain samoin kuin muidenkin perusoikeuksiin puuttumista tarkoittavien säännöksiin tulee olla tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä (tästä ja muista perusoikeuksien rajoitusedellytyksistä ks. perustuslakivaliokunnan mietintö 25/1994 vp s. 4–5, ks. myös ihmisoikeustuomioistuimen edellä mainitun Sallinen-tuomion 82 kohta). Perusoikeuksien suoja vesittyä, mikäli niihin puuttumisen mahdollistavia –

lainsäätäjän tarkkarajaisiksi ja täsmällisiksi tarkoittamia – säännöksiä käytännössä tulkitaan laajentavasti. Katsonkin esitutinnan suorittamisesta ja esitutkintapöytäkirjan laatimisesta vastanneen tutkinnanjohtajan menetelleen asiassa pakkokeinolain 5a luvun 2 §:n vastaisesti, kun puhelu n:o 134 on kuunneltu ja kun kuuntelutallennetta ei ole hävitetty.

Tapaus herättää (jälleen) yleisemmällä tasolla kysymyksen niin sanottujen tiedonvälittäjäpuheluiden kuuntelun määrittelystä ja sääntelystä. Saamani selvityksen mukaan tässäkin asiassa on piirteitä, jotka sinänsä perustelisivat sitä, että puhelu n:o 134 olisi tosiasiallisesti ollut S:n viesti – juuri S toimitti ja organisoiki kyseisen huumausaine-erän kaupan, ja H:lla on ollut vain tässä välittävä rooli. Perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuvan lainsäädännön asianmukaisen tiukan tulkinnan perusteella näin ei kuitenkaan siis voida katsoa. Lainsäädäntö jättää nykyisellään avoimeksi sen tilanteen, että rikolliset tietoisesti kuuntelun estääkseen laajamittaisemminkin hyödyntäisivät sitä, että joku sivullinen henkilö aloittaa puhelun (tai suoraan välittää koko viestin epäillyn puolesta).

3.3.5

Puhelun n:o 136 telekuuntelu

Kanteluasiaa käsitellessään edeltäjäni apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio pyysi omasta aloitteestaan selvitystä myös poliisin suorittaman telekuuntelutallenteen n:o 136 osalta, vaikka kantelija ei tältä osin ollut tehnyt kantelua. Rautio pyysi selvitystä siitä, millä perusteella poliisi oli tulkinut kyseessä olevan keskustelun olleen pakkokeinolain 5a luvun 2 §:n tarkoittamalla tavalla "epäillyn lähettämä". Oikeudellinen kysymys liittyy asiassa siihen, että kyseinen soitto on ollut vain soittoyritys siten, että puhelun soittanut (telekuuntelussa ollut) S ei ollut tavoittanut haluamaansa henkilöä.

Teknisistä syistä telekuuntelujärjestelmä alkaa tallentaa ääniä matkapuhelimien ympäristöstä heti, kun soittaja painaa matkapuhelimen "lähetä"-näppäintä. Puhelun vastaanottajan toimenpiteet eivät vaikuta tallennuksen alkamiseen. Tästä johtuen kyseiselle puhelutallenteelle n:o 136 ei ollut tallentunut puhelinkeskustelua, vaan sen sijaan puhelimen hälytysääniä ja S:n taustapuhetta. Matkapuhelin on siis toiminut "lähetä"- signaalista lähtien (ainakin soittajan näkökulmasta) mikrofonina tallentaen ympäriltä kuuluvat äänet.

Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio piti 28.9.2004 antamassaan päätöksessä (dnro 2396/2/02, ks. *EOA 2004* s. 75) hyvin ongelmallisena epäillyn lähettämän viestin käsitteen tulkitsemista niin laajasti, että kysymys voisi olla esimerkiksi tuloksettoman soittoyrityksen aikana tallentuneesta puheesta. Oikeusvaltiossa perusoikeuksien rajoittamista tarkoittavien toimien tulee olla riittävällä varmuudella ennakoitavissa. Rautio katsoi, ettei tuomioistuin voi lain mukaan myöntää lupaa tarkoitettunlaiseen telekuunteluun. Hänen mielestään kyse ei ole ylimääräisestä tiedosta, vaan kokonaan telekuuntelusäännösten ulkopuolelle jäävästä tilanteesta. Tästä syystä tällaiset mahdolliset tallenteet ja muistiinpanot tulee heti hävittää. Rautio katsoi vielä, että sisäasiainministeriön tulisi tutkia mahdollisuudet muuttaa joko kuvattua teknistä ratkaisua tai sovellettavaa lainsäädäntöä.

Sisäasiainministeriö katsoi käsillä olevassa asiassa antamassa lausunnossaan, että puhelutallenne no 136 oli pelkkä soittoyritys, johon oli tallentunut osa puhelun soittaneen S:n ja tämän seurassa olleen henkilön välisestä keskustelusta. Sisäasiainministeriö katsoi, että soittoyritys ja siinä kuuluva keskustelu olivat olennainen osa näyttöä, joka liittyi S:n Subutexien hankintaan rikoksesta epäillyltä. Lausunnossa tuotiin esiin, että sekä Kuopion käräjäoikeus että Itä-Suomen hovioikeus ottivat tallenteen vastaan kirjallisena todisteena asianomaisessa syytekohtassa.

Todettakoon, että tietooni on tullut Helsingin hovioikeuden 26.10.2005 antama toistaiseksi lainvoimaa vailla oleva tuomio (dnro R 05/1005), jossa hovioikeus jätti vastaavassa tilanteessa syntyneen kuuntelutallenteen todisteena huomiotta. Hovioikeus perusti ratkaisunsa telekuuntelua koskevien säännösten yksityisyyden suojaa koskevia perusoikeuksia rajoittavaan luonteeseen, mistä syystä televiestin käsitettä ei tullut tulkita sen sanamuotoa laajentavasti.

Asian tässä puolessa on kyse pitkälti teknisestä ongelmasta, jonka selvittämiseksi sisäasiainministeriön tai oikeusministeriön tulisi mielestäni ryhtyä toimenpiteisiin. En pidä kohtuullisena, että asian tutkinnanjohtajaa tai muitakaan poliisimiehiä tässä yksittäisessä tapauksessa tästä seikasta moitittaisiin. Poliisi on toiminut telekuuntelujärjestelmän teknisten reunaehtojen mukaan ja mitä ilmeisimmin poliisin ylijohdonkin hyväksymällä tavalla.

3.3.6

Syyttäjän menettely (2056/4/04)

ETL 15 §:n 1 momentin mukaan poliisin on ilmoitettava sille tutkittavaksi tulleesta rikosasiasta syyttäjälle, kun jotakuta voidaan epäillä syylliseksi rikokseen. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos asia on yksinkertainen.

Sisäasiainministeriön lausunnon mukaan viralliseen syyttäjään ei oltu yhteydessä kysymyksessä olevan rikoskokonaisuuden tiedusteluvaiheessa. Lausunnon mukaan myöskään kantelussa tarkoitetun menettelyn osalta syyttäjään ei ilmeisesti ainakaan erikseen ole oltu yhteydessä.

Tutkinnanjohtajan selvityksen mukaan maaliskuussa 2003 pidettiin Kuopion kihlakunnansyyttäjän kanssa asiasta yleisluonteinen palaveri. Syyttäjälle ilmoitettiin selvityksen mukaan kiinniotosta ja vangitsemisista toukokuussa 2003. Syyttäjä oli aktiivisesti mukana esitutkinnan suuntaamisessa elokuusta 2003 lähtien.

Selvityksen mukaan virallinen syyttäjä ei ole ollut tietoinen tai mukana päättämässä joulukuussa 2002 ja tammikuussa 2003 suoritetuista toimenpiteistä. Asiassa ei ole virallisen syyttäjän osalta ilmennyt oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan rikoskomisario - - - huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdissa 3.3.2 ja 3.3.4 selostetuista lainvastaisista menettelyistä. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan vanhemmille rikoskonstaapeleille - - - sekä rikosylikonstaapeli - - - huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.3.2 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Kiinnitän Kuopion seudun kihlakunnan poliisilaitoksen huomiota poliisin menettelyn lainvastaisuuteen. Saatan näkemykseni myös muiden asiassa selvityksiä ja lausuntoja antaneiden tahojen tietoon.

Lisäksi saatan oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön tietoon käsitykseni niistä lain täsmentämistarpeista, joita olen käsitellyt kohdassa 3.3.2 (toimenpiteiden siirtäminen), 3.3.4 (tiedonvälittäjäpuhelut) ja 3.3.5 (telekuuntelu ennen puheluun vastaamista). Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 2 momenttiin viitaten lähetän oikeusministeriölle ja sisäasiainministeriölle jäljennöksen päätöksestäni.

- - -